

ДОБРЫ НЕСПАКОЙ

Заўсёды ўвечары загадчык Бакуноўскага сельскага клуба Пружанскага раёна Уладзімір Васільеў запісае ў дзёнік пра ўсе, што зрабілі за дзень актыўна. І сёння ёсць што запісаць. Створан куток агітатара, зроблен стані «Мінулае і сённяшняе». Ён прысвечаны 25-годдзю з дня ўдзялення Заходняй Беларусі ў БССР. Кожная лічка сцягана агітэ яна, пераказана. Спраўды, што было на тэрыторыі цяперашняга калгаса «Чырвоны партызан» да неабыхайных вераснёўскіх дзён 1939 года? Наводна трактары, аўтамабільны, не было электрыфікацыі, радыё, клуба, бібліятэкі. Цяпер жа ледзь не ўсе вытворчыя працы працы ў калгасе механізаваны, людзі не ўяўляюць сабе, як можна жыць без радыё, без кніг, без электрасвятла. Веласіпеды і тых было 13, а цяпер іх 405; газет і часопісаў вылісялі чатыры, а сёння—970, настаўніцка працавала два, а цяпер—19, у шэсць разоў больш стала і вучняў.

У дзёніку работы сельскага клуба адзін за адным паўляюць новыя запісы — пра выезды агітбрыгады да членаў механізаваных звенняў, на фермы, да палюваў, пра канцэрты самадзейнасці ў клубе, рэпетыцыі, пра гутаркі агітатараў перад пачаткам кінасеансаў, пра новыя нумары наценных газет, «Баявых лёткоў».

За акном клуба позні вечар, а Уладзімір Васільеў малое плакат пра лепшыя барышніцкія за калгаснае багацце. Вось яны: палювады В. Калянік, С. Каралыч, І. Місюля; механізатары А. Бычкоўскі, А. Красько; жывёлаводы Я. Курулук, Д. Папко. «Іх слава, іх воля, іх праца. Іх слава, іх воля, іх праца да новых поспехаў кідуйце» — акуратна выведзіце ўнізе Уладзімір. Гэта не проста словы. Загадчык клуба добра ведае, як унікаюць і акрыляюць калгаснікі такія плакаты. І не толькі плакаты. Ён кожнага з трох дошак паказчынаў сацыялістычнага спаборніцтва (палювады, механізатары і жывёлаводы) заўтра збірацца навод. Нібы і ведаюць, хто як працуе, а ўсё ж хочацца паглядзець на тыя лічбы.

Як бы ні старалася Уладзімір Васільеў і загадчыка брыгадынага клуба Рай Кот, адны яны ніколі не ўправіцца. Размах работ цяпер не той. Але ў іх ёсць надзейны памочнік. Гэта настаўнік — М. Рачкоў, Н. Шарашаў, Л. Шурко, М. Карловіч і іншыя. Разам з загадчыкамі сельскіх клубаў у

калгасе «Чырвоны партызан» іх некалькі яны стараюцца так арганізаваць аддзельна людзей, каб назаўтра ледзь барышы працавалі яшчэ лепш.

Здраецца, праўда, тэматычныя вечары зацягваюцца. Вось і на гэты раз заняпакоўся Уладзімір: вечар «Хімія ў барышце з забонамі» працягваўся больш дзюх гадзін, а хочацца паказаць глядачам яшчэ і спектакль «Цуд» у пастаноўцы самадзейных артыстаў. Загадчык клуба звяртаецца да прысутных:

— Прывезлі мы вам невялікі спектакль. Але вы ўжо, напэўна, стаміліся, раніцаю ж на работу. Можна, перапынем заканчэнне вечара на заўтра?

Але нікому не хочацца разыходзіцца. Нават старым, Праўда, калі рассунулася заслона і глядачы ўбачылі ў глыбін сцэны абраз — дзве бабулі выйшлі з залы. Затое астатнія глядачы былі шчыра ўдзячны ўдзельнікам агітбрыгады за добры аўтырыяліжны спектакль. Гэтую праграму вечара самадзейных артыстаў паказа і ва ўсіх вёсках свайго калгаса і нават у суседзяў.

Апошні час цяжка працаваць першаму памочніку загадчыка клуба Мікалаю Захаравічу Рачкоў — рэдактару калгаснага «Вожыка»: сёлета, пачынаючы з веснавых палых работ, не знайшоў ён сарод калгасніку ныводыга гультая, бракароба, і ніякіх.

Мікалаю Захаравіч — дырэктар школы, кіраўнік агіткалектыў, рэдактар калгаснага «Вожыка», сам ішоў для самадзейных артыстаў прыпеўкі і гумарэскі на мясцовыя тэмы.

Другі памочнік загадчыка клуба Канстанцін Лукіч Шарашаў. Гэты вершаў не піша, ды і жарту не часта, але калгаснікі жывёлагадоўчай фермы, дзе ён агітатарам, стараюцца не прапусціць ніводнай сустрэчы з ім. К. Шарашаў заўсёды гаворыць слушна. Прышоў ён некаж на чарговую гутарку ў чырвоны куток, пагаварыў з адной, другой даярнай, а калі забралася ўсе, пачаў расказваць, як хораша і дружна працуюць даярні суседняй, катранскай фермы.

Вашым суседзям хутка прысвоіць ганаванае званне — «Калектыў камуністычнай працы», — гаворыць агітатар.

— А хіба мы горшыя за катранскіх? — весела зашумелі малядыя даяркі.

— Але ж там даяркі стварылі прыфермскія ўчасткі, сваіх кароў будуч падкармліваць.

— Паспрабуй дзюцца піль сотах апраўду дадзена да ўсяго!

— Дарэмна пахоаецца, — спыніў спрочку агітатар. — Ма-

шыны бароны паробіць, вы толькі бульбу пакідаеце і зноў матыны памогучы — пабаранючы.

— Ну, тады іншая справа... І вось ужо настаўнік-агітатар разам з даркамі — на прыфермскім участку. Тут жа і другі агітатар, замацаваны за гэтай фермай, — загадчыка брыгадынага клуба, камсамолка Рай Кот. У спыткі-дзёніку, што вісіць у чырвоным кутку побач з бюлетэнем выканання сацыялістычных абавязанстваў, запісаў Раісы, бадай, не менш, чым Канстанцін Лукіч. Толькі аднаго яна ў яго пакуль яшчэ не перацяла: вычарыстання дыяфільмаў. А робіць гэты агітатар такім чынам. Запланавана, напрыклад, гутарка «Хімія ў сельскай гаспадарцы». К. Шарашаў ідзе да загадчыка клуба Ул. Васільева, разам падбіраюць патрэбную літаратуру. Агітатар расказвае, хто і як працуе, каму хімія найбольш памагае. Усё ідзе нібы як і ў іншых агітатараў. Толькі Канстанцін Лукіч бярэ з сабою і дыяфільмы. Гэта робіць яго сустрэчы з людзьмі асабліва цікавымі.

Хлебаробы і жывёлаводы калгаса «Чырвоны партызан» Пружанскага раёна палюбілі актывістаў сваіх клубаў за іх цікавую культурна-асветную работу.

Н. ГУШЧА.

ВЫХОДЗЯЦЬ НА ЭКРАН

«ГАННА ГАЛУБІНА»

Фільм прысвечаны жыццю і творчасці Ганны Самбунай Галубінай — першай у Расіі жанчына-скульптары.

У маленстве Г. Галубіна, яшчэ нідзі і ні ў кога не вучыўшыся, вылепіла партрэт свайго дзеда, была прыгоннага. Толькі ў дваццаці піль гадоў яна змагла пазнаць вучыцца рамлістоў рослісу посуду. Стаць скульптарам Г. Галубіна і не марыла. Але ў самабытны талент прышліў увагу педагогаў, і Ганну прылілі ў вучылішча скульптуры. Яна настойліва вучылася ў Маскве, потым у Пецярбургу, у Акадэмі мастацтваў, затым у Парыжы — у славуэтага французскага скульптара Радэна Кардэна.

Кардэна стварана на Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў. Аўтар сцэнарыя — Е. Чарнян, рэжысёр-аператар А. Левітан.

«ЗОРКІ РАСІІ»

Гэта кінакарціна аб Дзюдзе рускай літаратуры і мастацтва ва Узбекістане.

У фільме адлюстраваны хваляючыя сустрэчы вядучых прадстаўнікоў рускай літаратуры і мастацтва з узбекскімі навадзямі.

Вытворчасць кінастудыі навукова-папулярных і крапінальна-дакументальных фільмаў Узбекістанскай Рэспублікі. Аўтар сцэнарыя — Г. Курноў, рэжысёр — М. Наюмар.

«ФАВОРСКІ»

Кінакарціна расказвае пра некаторыя бакі творчасці лаўрэата Ленінскай прэміі мастака Уладзіміра Андрэевіча Фаворскага, пра яго работу над кінажытніцай.

Вытворчасць Маскоўскай кінастудыі навукова-папулярных і крапінальна-дакументальных фільмаў. Аўтар сцэнарыя — Н. Кемерская, рэжысёр — Ф. Ціпкіна.

«ДЫНАСТЫЯ ДУРАВЫХ»

Фільм прысвечаны вялікім рускім царызам артыстам. Дэрсіруйчанам Уладзіміру і Анаталю Дуравым і іх нашчадкамі, якія пераказваюць на ўласны свет рускае і савецкае царызав мастацтва.

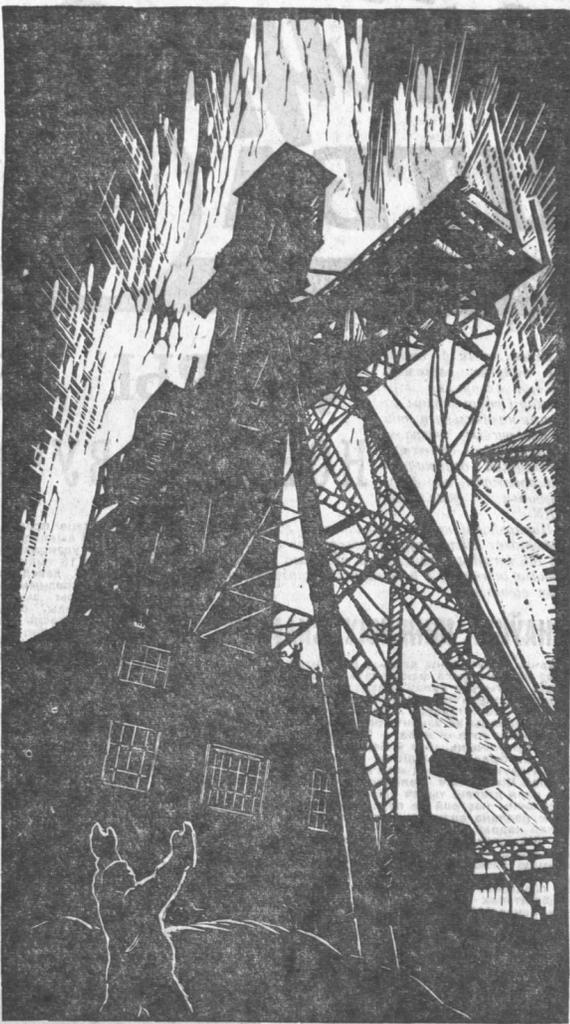
Вытворчасць Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў. Аўтар сцэнарыя — Б. Ямпольскі, рэжысёр — І. Гелейн.

«ВОСТРАУ МАСТАЦТВА»

Гэта цікавае апаўярэнне пра адзін з трох астраваў Інданезіі — востраў Балі, пра яго самабытнае народнае мастацтва. Карціна знаёміць глядачоў са змяшчэннем халястнага ступні, старадаўнімі абрадамі і танцамі народа вострава.

Вытворчасць Маскоўскай кінастудыі навукова-папулярных і крапінальна-дакументальных фільмаў. Аўтар сцэнарыя і рэжысёр — Н. Нікіцін.

3 НОВЫХ РАБОТ МАСТАКОЎ

Уладзімір САДЗІН (Слуці). «Салігорск. Мантаж напра». Лінагрэвіора.

ЗУХ-ЧАРАДЗЕЙ

Ці патрэбна казка ў касмічны век? Напэўна, у большасці юных чытачоў і іх бацькоў такое пытанне нават і не ўзнікае. На паліцах кнігарняў казкі (а іх тыражу можна пазаіздрыцца) не залежана...

Але ці заўсёды сустрэча з новай казкай радуе? Прачытаўшы кніжку Эдуарда Валасевіча «Дняпроўскі чарадзеі», можна смела сказаць: «Не». Гэтая кніжка не парадзіць ні юнага чытача, ні яго бацькоў.

У апрацоўцы народных казак у беларускіх пісьменнікаў ёсць даволі значны вопыт. Плёна працуюць тут Алесь Якімовіч, Уладзімір Дубоўка, Бяруцца за гэтую справу і маладзёжныя. Але Э. Валасевіч, ствараючы «Дняпроўскага чарадзея», забывае на многія агняваляючыя прыкметы. Па-першае, ён зусім не ўлічвае ўзросту чытача, на якога разлічаны казкі (хоча, адразу гаворымся, яшчэ наогул вызначыць перлы) паэта.

Ужо з першых старонак кніжка «ашаламляе»:

Ах, дзюх васьмі Ты не чужы
Ці аглуць ты назароў?
Ды са мной не пажартуеш —
Хто б ні быў ты, трасцы ў бок!

Здзіўляецца — і чытаец далей:

Да сбе врануў ні дзверы
І парог пераступіў...
— Аніянае калеры,
А кручок хто ж зашчапіў?

Каментарый, які кажуць, не патрэбны. Але пастарэемса, чытаючы сыну ці брацку «Пар-

Эдуард Валасевіч. «Дняпроўскі чарадзеі». Казкі. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Мінск, 1963.

тупей-прапаршычка» (гэта з яе ўзяты вышэй прыведзеныя радкі), хітра прапусціць падобныя масціны і ўсё ж дзюнецца да малага чытача асноўны санс казкі. Толькі—наперадзе яшчэ адна небяспена...

...кухар
Плывіць плывігучу вна,
З асалоды, адным духам,
Асупыў яе да дна.

— Іні — І збан свой вылівае
І яшчэ узалар п'е.

Герой казкі Э. Валасевіча, акрамя таго, што не надта выбіраець словы, выказваючы свае пачуцці, яшчэ і вельмі лубоць вышці. Пяньста і лаянка—іх лубоцы занятак... Могуць запарыць, што ўсё гэтыя рабіць героі адмоўны, што гэта, так сказаць, іх «выкрывае». Але такое прасталінейнае «выкрывіць» не робіць гонару паэту. І дзюць сярэдняга ўзросту, якім адрасвава кніжка Валасевіча, могуць не разабрацца ў такім «выкрывіць». Бацькі ж кудыч за ўсё пастарожна казкі з «трацай» і «халерай» проста схаваць і зноў прапавіваць дзюціям казкі Пушкіна і Коласа, Ярэма і Бядука.

«Партуеі-прапаршычка» — не горшая казка ў «Дняпроўскіх чарадзеі». Дзюе астатнія («Пра скваннага папа, зладзеяў і дурную пані» і «Дудка-самагудка») пісаныя яшчэ больш нехайна і прымітывна. Вершы ў Валасевіча вельмі цяжкі, з мнствам Івэрсіі, рытм невыразны, рыфмы часта прыбліжаны («гадай—выбачай», «трае—спывае», «падух дзюць—адваліць», «абдуціў — накарміў» і г. д.). Калі ўлічыць, што казкі даволі доўгія, дык каб прачытаць іх да канца, юнаму чытачу трэба набрацца дярліваці. Лёгкаці, ясна-

ПАБРАЦІМЫ

У Беларусімі дзяржаўным музэі Вялікай Айчыннай вайны экспануецца стэнд «Беларускі—удзельнікі руку Супраўляння ў Еўропе». На стэндзе многа фатадымаў нашых землякоў, якіх змагваліся з фашызмам у Францыі, Італіі, Чэхаславакіі. Дзімі экспануіцыя палюбілася яшчэ адным дзімакам — Васіля Кандратавіча Харытончыка, урана з Навагрудка, актыўнага удзельніка Славацкага народнага паўстання.

— Ваенфельчар Харытончык па вэшаму выкілку з'авіўся!

Адаін з адказных работнікаў Украінскага штаба партызанскага руху паглядзеў маладому, падцягнутаму хлопцу ў вочы.

— Аб вайшай згодзе памагчы славакам мы ведаем, — сказаў палкоўнік. — Толькі лічу неабходным перагледзець гэта надзвычай складанае заданне!

Васіль добра разумеў, на што ідзе, і галоўнае — дзюла чаго.

14 верасня 1944 года. Раўдзіца выдалася сонечная. У золата вясені апрапулася зямля, і гэта было добра відаць з вышнімі. Самалёт ліцеў на захад. Вось і пачаліся ўнізе горы Славакіі. Усе — дваццаць адзін перашуітыст — прызымліліся ўдала. Сярод іх быў і Васіль Кандратавіч Харытончык. Да поўнага выгнаня фашызтаў са славацкай зямлі змагваліся побач рускія і чэхі, беларусы і славакі...

Вярнуўся Васіль пасля вайны на Радзіму, скончыў Мінскі педінстытут. Наперадзіні 15-годдзя Славацкага народнага паўстання памуч ён аб тым, што Пражскае родзіе зварушэнне да ўсіх удзельнікаў вызвалення Чэхаславакіі з просьбай прыслыць свае ўспаміны.

Пасляў успаміны і звады напісаў сяркам. Быў надзвычай урадаваны, атрымаўшы ўсклававаны ліст ад Іозефа Бруноўскага, былога начальніка штаба, а затым камандзіра другой партызанскай брыгады. А хутка Брэсласкае радзіе дапамагло знайсці і іншых сяброў па партызанскай зброі — Іозефа Туша, Міхаэля Анхела, Міхаэля Масерыка, Гелену Гола, Пётра Банковіча. Завязалася шчырая перапіска.

Д. ЗІНГЕР.

Улетку 1960 года адбылася першая хваляючая сустрэча. Васіля Кандратавіча запрасілі на святкаванне 16-й гадавіны Славацкага народнага паўстання.

«Браціслава, Там, у Камітэце ветэранаў вайны Васілю ўручылі ордэн «Чэхаславацкі партызан» і медаль «Удзельніку Славацкага народнага паўстання».

Баявыя сябры жылі ў Трэнчыне, на вазодзе «Гірма». Жыхары вёскі Новая Лгота Трэнчынскага раёна выбралі Васіля ганаровым грамадзянінам. Шмат цёплых слоў і дзімакў прыслыцаў ў тыя дні сустрэчы баявых сяброў газэты «Трэнчанскі навіны». Былія партызаны В. Харытончык, І. Бруноўскі, Я. Бізнер цэлы месяц прэвалі разам.

І вось новая сустрэча. У жніўні 1963 года ў Навагрудку прыехалі І. Бруноўскі з жонкай Ганнай і Ян Мосны з жонкай Геленай і сынам Міраславам. Дзюе дзюе яны былі на Навагрудку, а затым усе разам павелі ў Кіеў, дзю сустрэліся з удзельнікамі партызанскага руху ў Славакіі, Героямі Савецкага Саюза В. Квядзіцкім, В. Клокавым і В. Карасёвым, а таксама з Е. Ваньскім, С. Дубінскім, К. Горскім.

Потым — Адэса, куды разам прыехалі ўдзельнікі сустрэчы, каб убацьчаць з В. Савіцкім і В. Брэсласкім. Была сустрэча і ў горадзе Александрый. Адзкія вобласці, дзю жыўе была партызанка, дзю адважнага камандзіра другой славацкай партызанскай брыгады Ілія Деміліва Дзібрава, які загінуў героіскай смерцю за шчасце сваіх братоў.

І вось дваццаця гадавіна Славацкага народнага паўстання. Летам у Навагрудку з Чэхаславакіі прыйшлі міжнародныя тэлеграмы і пісьмы. Васіля Кандратавіча запрасілі прыехаць былія партызанскія сябры, народны савет горада Банавіцы над Бебравай, грамадскія арганізацыі горада Міва, мясцовы нацыянальны камітэт сяла Новая Лгота ЧССР.

Навагрудка.

Лазітычыная ПАВЕРКА

Сяргей ДЗЯРГАЙ

НАВЫПЕРАДКІ

Чулае сэрца...
Розум дзяржыць...
У вечным спаборніцтве
Сэрца і Розум!
Вось ён апрадзіў,
Прэраўся наперад...
І сэрца крываё сцякае,
Як вярэд.
А вась і яно, паглядзі,
акрыяла —

ПЕЎНІКІ СПРАБУЮЦЬ

ГОЛАС

Вясновая раўдзіца.
Дзюсцы за хатаю
Запываць спрабуюць
пеўнікі маладзенькія.
Галасы іх слабыя,
Галасы яшчэ
жыдзінскія, жыдзінскія.
Праспявае певунок
і нібы ўслухоўваецца,
Услухоўваецца
у сябе самаго ён.
Відаць, азірвае —
самавышчаецца —
і з новай віншуе сябе
перамогаю.
А то зазлосціць
і пачынае навова ён.
Думает:
«Атрымалася горш ад гаршана...»
Каб знаём быў
з птушынаю моваю,
Зразумеў бы:
«А бадай цябе коршані...»
І знаходзяцца часам крытыкі
Са старою прыхвай,
забонамі —
спрыт такіі —
Абураюцца,
тычкаюць імёнамі:
Чаму, напрыклад,
Як пеўні гапагучы,
што гарлапаныць і цяпер,
Балезе ў іх глоткі
луджаныя...
А да чаго ж яна
душою валодае,

РАЦЫЯНАЛЬНАЕ ЗЕРНЕ

«Тут ёсць рацыянальнае зерне...»
Так гавораць і часамі
забіваюць,
Што рацыянальнае зерне,
Як і кожнае зерне,
Трэба правярэць на ўсходжасць,
Вызначыць яго гатунак,
Падрыхтаваць яму глебу.
Што рацыянальнае зерне,
Як і кожнае зерне,
Патрэбуе ўгнаенняў
і прытым не штучных.
Патрэбуе
Догляду і увагі,
Ласкі і любові.
І тады рацыянальнае зерне,
Як і кожнае зерне,
Уздыдзе і зарунае,
Закласціцца і даспевае.
Тут ёсць рацыянальнае зерне!

ЧАГО ПЛАЧА НЕМАЎЛЯ?

Рой пытанняў справядку
праклятыя —
Ад сяяротных грахоў да
адлаты —
І бласпечных і небеспечных,
Вечных спрэчак і недарэчных;
Рой пытанняў, якіх не сцерці
Праз жыццё аж да самай
смерці.
Неабсяжнасць уся, уся,
бязмяжнасць,
Неўнікіннасць уся,
непазбавнасць;
Спрэчкі розуму з сэрцам,
ваганні —
Абывавачанні і апраўданні...
Гэта ўсё,
Гэта ўсё — на мяне!
Гэта ўсё
Мяне
Не міне!
Гамы колерай, бараў і фарбай;
Россыў гукаў — каштоўнейшым
скарбай;
Песні, даіны, падаіні і сагі —
Рухі сэрца і мыслі зігзагі, —
Мільёны радкоў вершаваных,
Недажожаных, перажаваных, —
Душ пекунты, надломны і звякі,
Славы ўсё ўсё сапалікі;
Рытмы жалю і рытмы віхуры
і пратэз рытарычнай фігуры...
Гэта ўсё,
Гэта ўсё — на мяне!
Гэта ўсё
Мяне
Не міне!
Паплача, паплача неважля
дзю ўсімніцка,
Не міне, не міне, маўляў, —
мінецца!

ДАРОГА БЛАКІТНАЯ І СУРОВАЯ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

самае занябранае судна Гомельскага рачнога порта, ніхто не думаву, што праз паўтара года «РС-09» адным з першых даможацца ганаровага звання зніжка камуністычнай працы. Калі птыраецца ў Бахуты, які ўсё ж удалося ім зрабіць такі рышок у спаборніцтве, ён паціскае плячымя:

— Нічога асаблівага. Шмат працавала, па два разы на дзень праводзілі тэхнуходу. Хлопцы прыйшлі з паравых установак, не было вопыту работы з дзюэлямі. Я толькі прымуціў іх вучыцца, а ўсё астатняе яны самі зрабілі.

— Раскажыце пра пачынанне, што ўзнікла на вашым судне.

— Пачынанне не асабліва вядома, што асноўны вораг раўдзіцы — гэта прастот. Рачнікі, так сказаць, залежача ад порта, порт — ад заводу, якія пастаўляюць вагоны. Пеработіт не мінучыя. Іныя раз даводзіцца старацца чынакі прычыла па некалькі сутак. І вась мы прыдумалі... Справа ў тым, што ў час навіганцыі судна калі месца ў рамонце стаяць. Мы вырашылі праводзіць рамонт, прафіляктуваць рукавіноў у час гэтых вымшчальных працуюч. Такім чынам, колькасць непрадукцыйнага часу мы звялі да мінімуму.

— Значыць, у тэатры бываць даводзіцца ад выпадку да выпадку?

— Гэта праўда, — задумана гаворыць капітан. — Іныя раз да два месяцы з сынам словам не ператніцеся. Заскочыў дамоу — ён ужо спіць, адыходзіш — ён яшчэ працуе. Але я так разумею, дадзі ён калі чалавек выбраў сабе работу — ён павінен працаваць па-людску.

Спачатку здаецца, што гэты

чалавек дамогся капітанскай пасады дзюкоўчы не якімсьці выключным прыродным здольнасціям, а хутчэй за ўсё—свайёй задрэсновай настойлівасці і працавітасці. Магчыма, з нямешным поспехам ён працаваў бы і шаферам, старшыням калгаса або школьным настаўнікам—я сустрэкаў такіх капітанаў на моры, каб і служыў матросам. Іныя сабе гэтыя капітаны не маглі таі сабе гэтыя капітаны або вычурнага шпартавальнага аб'екта, а галавапрамысловы, які некаторыя марскія і рачныя «ваўкі». Яны проста лічылі за лепшае не трапляць у такіх сітуацыях. У характары гэтых спакійных людзей было тое пастаяства, якое выпрацоўваецца штодзённым напружаннем і якое больш да ўсё надзейнае.

СЛУПІЦЬ паўднёвага сонца ляжача на вадзе плянка і небухома, які якары. Але вась судна пазарочаецца і сонца наасоўваеца на цёбе—вільянае, на ўсё неба, і ты ўваходзіш у яго, нібы ў лімонатар касмічнага карабля. Рака становіцца шырэйшая, на высокіх берагах, у норах шымаюць птушкі. Магутныя дубы ярка зеленаюць на беразе. Паміж стваламі дрэў відаць строхі вёсак, Мёртвае шчыня. Толькі чыства, які недзе далёка стуюць сякеры. Гэта сякучы дубы, гэта асноўны вёскі. Хутка берагі тут зашпуніць вільяная вадка, што прыйдзе з Дняпроўскага вадасховішча. Тады капітанам не трэба будзе па сантыметру разлічваць кожны паварот—вады будзе дастаткова. Уваўшчэ вельчуную карціну ракі, што разлілася на сотні метраў, з чаікамі, з амаль марскім накатам хвалі... Але мжвоўл сціскаецца сэрца, калі глядзіш на гэтыя пустыя вёскі, на дубовыя раці, якія павіны загінуць, на птушыныя гнёзды, якія залье вада.

Селета на Сожы і Дняпры наві-

гацьця вельмі цяжкая. Пасля ліпенскай сплёткі рэкі вельмі абмялелі, на перакатах глыбіня трохі больша за паўметра. Судны нагдаюцьчэ лыжнікаў на сламае; суднаходны фарватэр, агароджаны шпарт

АРХИТЕКТУРНАЯ СТАРОНКА

НА ГАРАДСКІ ЛАД

Імчыць, як страля, асфальтаваная дарога... І рэптам над баскончавай сіняватой лясам, над морам хвалістай збэжыці, узнікаюць, як казачныя прывідкі, белыя прыгожыя дамы. Чыстыя, акуратныя кветнікі, меладыйныя драўцы, дамы на два-чатыры паверхі. Гэта не горад. Гэта вёска. І калі зойдзеш там у кватэру — убачыш і звычайны гарадскі водарывод, і газ, і каналізацыю, і ванну, і электрычнасць.

Беларуская вёска пачынае будавацца павоюму. Шмат якія пытанні па перабудове вёсак вырашаюцца ў нас, у Беларускім дзяржаўным інстытуце праектавання сельскагаспадарчага будаўніцтва. У аддзеле планіроўкі мы займаемся, як гэта бачна з назвы, пытаннямі планіроўкі і размяшчэння новых населеных пунктаў.

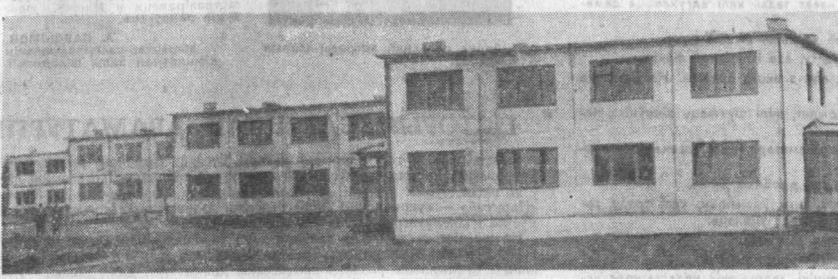
У нашай рэспубліцы звыш 30 тысяч дробных пасёлкаў і вёсак. Кожны ведае, што часам уявіць сабою такую вёска. Стаіць недзе за лесам, у ровне, ля гіблага балота некалькі хатак — ні клуба, тут не будаваць, ні кінафіліяма суды прывезці, ні лектар раённым нават не доедзе... Глыбіна!... Вос так і жыўць там людзі, мястэчка здаецца ім вялікім горадам, а жыццё мястэчкавае — недасягальна мараю. Яны і называюць гэтымі жывымі мелі характэрныя: Худзкі, Гразная, Чартаўшчына, Магілёна.

Мы канчаем зараз распрацоўку схемы раённых планіроўк сельскагаспадарчых раёнаў. Па нашых планах мяркую аб'ядноўваць некалькі дробных вёсак у адну буйную. У калгасе, прыкладна, будзе адзін населены пункт. І толькі калі калгасныя землі разразаюцца ракой ці расцягнуты ў адну доўгую паласу — мяркуюцца рабіць па два населеныя пункты.

Дзе будуць размяшчацца новыя пасёлкі і што рабіць са старымі? У нас ёсць такія тэрміны — кансервацыя. Вось маленькіх вёсак мы і будзем ставіць на кансервацыю.

З іх паступова жыхары будуць пераязджаць у цэнтральны населены пункт, а самі яны будуць знікчы. Працэс кансервацыі — доволі працяглы, саўгас або калгас будзе ж будавацца не адзін год. Новыя ж пасёлкі будуць убудовацца ў старыя калгасныя і саўгасныя цэнтры. У сувязі з гэтым вялікае значэнне набываюць пытанні рэканструкцыі гэтых населеных пунктаў. Тут сцвярджае праблема вельмі шчыра і трывожна.

У сувязі з гэтым, новыя пасёлкі павінны мець усе камунальныя выгоды — і водарывод, і каналізацыю, і добрыя дарогі, і тратуары, і магазіны, і кіназатры, нават у гарадскім будаўніцтве выразныя ўсіх гэтых праблем выклікае розныя супярэчнасці, а тут жа — вёска! Кожны гаспадар хоча мець уласны дворык, хоча мець хляўчук ды розныя там пабудовы для жывялы і птушкі. Што ж, расцягваюць новую вёску на многія кіламетры? Тады камунальныя выгоды будуць вельмі дорага каштавацца. А адмовіцца ж ад іх немагчыма. І мы шукаем кампраміснае рашэнне. Пропануем рабіць такія населеныя пункты як мага больш кампактнымі. Для гэтага трэба ліквідаваць разрыв паміж ужо існуючымі будынкамі, скараціць прысадзібныя надзелы, павялічыць колькасць паверху, урочышце. У саўгасе «Волма» будавалі нават чатырохпаверховыя дамы. Можна, для гэтай гаспадарчай яны і занедаць вышыня — усё ж такі гаспадары даводзіцца, напрыклад, насіць корм свінням з чавёртага паверху, ды не так блізка і хлявы. Але калі мы аднойчы наведвалі «Волму», і спыталіся ў людзей, як ім тут жыцца, ніхто на гэтыя невялікія негяды і не паскардзіўся. Жыў чалавек раней у хаты, недзе побач жылі і жывёлы, па вяду да студы хадзіў, паміжца — балюе вяды нават, — а тут табе чысціня, утульнасць, цёпла, светла. І людзі ўжо прызвычаліся да новых кватэр. У «Волме» — саўгас, і хлявоў вялікіх не трэба, Кароў рабочыя не трымаюць, малако купляюць у сёўгасе.

Гэта новыя дамы калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна. У дамах ёсць каналізацыя, водарывод, газ.

ДЛЯ РАБОЧЫХ САЎГАСАУ

Белдзярпраект — вялікі творчы калектыў, які гадоўна чынаў займаюцца эксперыментальным і тэпавым архітэктарам пачаў дзіцячы ўзрост і сучасным задачам сельскай архітэктурі і будаўніцтва. Наш карэспандэнт завіраўся да саюзнага канструктара майстары № 2 Г. Мадалінскага з прасьбаю расказаць, што робіцца ў галіне сельскагаспадарчага будаўніцтва.

Па заказу Міністэрства нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў БССР, — наведзімі Г. Мадалінскага, — мы зараз упершыню распрацоўваем праект эксперыментальнага двухпаверховага вясельнага пражыткавага дома з аб'ёмна-прасторавых блокаў-пакояў. Гэты дом будзе пабудаваны для рабочых саўгаса «Папавы» Мінскай вобласці. Архітэктары рыхтуюць таксама праектную дакументацыю на будаўніцтва ў 1965 годзе ў чатырох саўгасных Міншчыны розных жывёлагадоўчых пабудов, двухпаверховых жылых будынкаў, складоў для захоўвання мінеральных усяенняў, зернеасвоішчаў і г. д. Усе гэтыя сельскагаспадарчыя аб'екты будуць узведзены са зборных жалезабетонных канструкцый.

Надзвычайна пытанні сельскагаспадарчага праектавання і ў далейшым — зоймуць належае месца ў дзейнасці калектыву Белдзярпраекта. Архітэктары будуць працаваць над сучаснымі праектамі па забудове беларускай вёскі на новы, сацыялістычны лад.

П. КАРОБКІН, начальнік аддзела планіроўкі Беларускага дзяржаўнага інстытута праектавання сельскагаспадарчага будаўніцтва

А як жа быць у калгасе? Тут прапанаваны такія варыянты. Дзюхпаверховыя дамы будуюцца ўздоўж вуліцы, а за імі, між агародамі — гаспадарчыя пабудовы.

Рэканструкцыя існуючых населеных пунктаў мае вялікае значэнне, яна паломжа больш рацыянальна выкарыстаць зямельныя ўгоддзі калгасаў і саўгасаў, палепшыць планіроўкавую структуру населеных пунктаў. Пры неабходнасці мы будзем выносіць за межы жылёй забудовы жывёлагадоўчыя і іншыя пабудовы.

Дзякуючы ўсім гэтым мерапрыемствам, колькасць населеных пунктаў у сельскай мясцовасці зменшыцца амаль у 10 разоў — застанецца з 34 тысяч толькі каля 4 тысяч.

Мы падзялілі ўсе населеныя пункты па іх значэнню і колькасці жыхароў на тры групы.

У склад першай групы ўваходзіць каля 600 населеных пунктаў з населеніцтвам у 2—3 тысячы чалавек. Гэта былі сельскія раёныя цэнтры, мястэчкі, цэнтры сельскіх Саветаў, буйных саўгасаў і калгасаў. Тут мяркуюцца размясціць устаноў культурна-бытавога абслугоўвання як для гэтых населеных пунктаў, так і для сумежных з імі больш дробных пасёлкаў. Тут будуць участковыя балніцы, сярэднія школы, тэхнікумы, спецыялізаваныя магазіны, дамы культуры і прадпрыемствы бытавога абслугоўвання.

У вытворчай зоне гэтых населеных пунктаў, апрача жывёлагадоўчых і птушкагадоўчых ферм, а таксама іншых сельскагаспадарчых комплексаў, будуць знаходзіцца невялікія прамысловыя прадпрыемствы — торфабрыкетныя, цагляныя, лесапрадоўчыя, спіртныя, гароднінасушыльныя, кансервавыя і іншыя заводы. Напрыклад, летаць па такому прынцыпу праектаваны і паспяхова будуюцца буйныя населеныя пункты Гаўч у Слуцкім раёне Мінскай вобласці, дзе будуць жыць калгаснікі калгаса «Бальшыявікі» і рабочыя торфабрыкетнага заводу. Сёлета праектуецца адзін буйны населены пункт для саўгаса «Ухвала» Крупскага раёна і торфабрыкетнага заводу; у населеным пункце Сноў Нясвіжскага раёна, апрача жывёлагадоўчых ферм калгаса імя Калініна, размяшчаюцца яшчэ крахмалны завод і г. д.

Да другой групы аднесена каля двух з паловай тысяч населеных пунктаў з населеніцтвам у тысячы — дзве тысячы чалавек кожны. Гэта цэнтры цпершых калгасаў і саўгасаў. Тут будуць устаноў культурна-бытавога абслугоўвання прызначэння, разлічаны на абслугоўванне населеніцтва ўсёй гаспадаркі, жывёлагадоўчыя і птушкагадоўчыя фермы, рамонтна-механічныя двары і складскія пабудовы.

Каля тысячы пасёлкаў будуць на 500—1000 чалавек кожны. Гэта цэнтры аддзельнага ў саўгасе і брыгад — у калгасе. Устаноў культурна-бытавога абслугоўвання населеніцтва ў іх праектуюцца толькі для пераважна абслугоўвання: пачатковыя школы, дзіцячыя сады і яслі, невялікія магазіны і брыгадныя клубы. Тут будуць знаходзіцца таксама жывёлагадоўчыя фермы і складскія пабудовы.

У сувязі з тым, што сельскія населеныя пункты па колькасці паверху ў дамах і ступені добраўпарадкавання ўсё больш набліжаюцца да гарадскіх пасёлкаў, мы змянілі метадку праектавання сельскага будаўніцтва, наблізіўшы яе да метадкі гарадскага праектавання, правярэння шматгадовай практыкай забудовы нашых сацыялістычных гарадоў.

Каля 1500 населеных пунктаў рэспублікі, або 35 працэнтаў ад іх агульнай колькасці, ужо маюць схемы планіроўк. Сёлета поўнасцю завяршаецца распрацоўка схем планіроўк усіх калгасаў Мінскай вобласці і большасці калгасаў Гродзенскай, Брэсцкай і Віцебскай абласцей, Светлагорскай і Брагінскага раёнаў Гомельскай вобласці і Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці.

П. ОБАЧ з маім сталом у вялікай светлай зале стаіць чарэшны стол Пятра Сафронавіча Рудзкі. Гэта не стол, а цэлая вялікая гаспадарка — з вельмі лічбу розных папярочных скруткаў, каў, вялікіх альбому, сінек, чарыжжоў. І яшчэ там захоўваюцца, я ведаю пра гэта, выразкі з газет: здымкі будынкаў, створеных па праектах Рудзкі.

Пётр Сафронавіч сядзіць за сваім сталом, увесь паглыблены ў думкі, у разлікі. У яго шпакельны твар, вочы за тоўстымі шкельцамі акулараў глядзяць уважліва, з сур'ёзным роздумам. Мне здаецца, я заўсёды памятаю Пятра Сафронавіча за яго назменным сталом і вочы яго заўсёды глядзяць з такой жа глыбінёй і задуманнасцю.

Пётр Сафронавіч пачаў праектаваць свае першыя будынкы для сяла адразу пасля вайны. Рудзкі прыйшоў з арміі прама ў праектны арганізацыю, якая займалася праектаваннем розных сельскіх пабудов. І з таго часу па сённяшні дзень, вось ужо хутка дваццаць гадоў, Пётр Сафронавіч робіць праекты, на якіх будуць не толькі ў Беларусі, але і па ўсім Саюзе.

З ДНЯ У ДЗЕНЬ

ХРОНІКА АРХІТЕКТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

Саюз архітэктараў БССР праводзіць над будаўніцтвам новага горада Беларускай шахцёрска-Салігорскага тунэля часта бачыць мінскіх архітэктараў, якія дамагаюцца праекцыйнага і будаўніцтва-саўгаснага, выступаючы з тунэлямі і лекцыямі. Нядаўна архітэктар І. Шпіт прычытава перадаючы распрацоўку праекта «Праграмы і метады асялення мікрараёнаў». Лекцыя суправаджалася паказам дакументальных фільмаў.

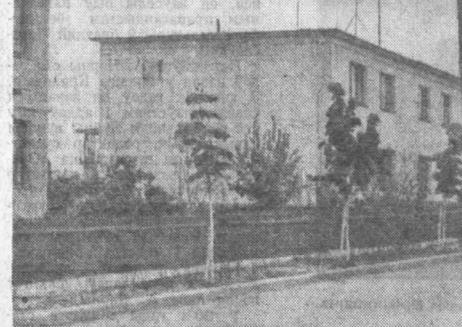
У «Мінспраекце» быў аб'яўлены таварыскі конкурс на праект выставацкага павільёна для Саюза настанова БССР. У конкурсе прымаў удзел архітэктар С. Ватноўскі, Ю. Градаў, С. Мусінін, П. Левін і іншыя.

Саюз архітэктараў БССР праводзіць таварыскі конкурс на праект выставацкага павільёна для Саюза настанова БССР. У конкурсе прымаў удзел архітэктар С. Ватноўскі, Ю. Градаў, С. Мусінін, П. Левін і іншыя.

Улетку гэтага года ў «Мінспраекце» знісвалася выстава лепшых вышпільных работ студэнтаў архітэктурных спецыяльнасцей вунь Саўгаснага Беларускага політэхнічнага інстытута. Дзелалі членам Усеаюзнага агляда-конкурсных дэпоны работ. Піль вышпільнай Беларускага політэхнічнага інстытута, удзелілі ў конкурс — Н. Іванікава, А. Нініфару, І. Міхайлава, А. Юрэвіч і Л. Савельева. У агульным прэзідыум Саюза архітэктараў БССР адзначаны дыпломанты другой і трэцяй ступені і ўзнагароджаны граматы прадручэння Саюза архітэктараў БССР.

У нашай рэспубліцы праходзіць агляд будаўніцтва і конкурс на лепшае будаўніцтва па эканамічных і тэпавых праектах. Антычна ўключыліся ў гэты агляд віцебскія архітэктары. Пры абласным аддзяленні Саюза архітэктараў створана канісія па агляду на чале з архітэктарам В. Данілавым. Наладжана ўзаемная правярэння якасці праектавання ў майстарскіх аб'яўках. Мясцовыя архітэктары нядаўна наведвалі раёны масавага будаўніцтва Віцебска і абмеркавалі ачышчальныя праекты ў натуре. Пад старшынствам і кантролем узята добраўпарадкаванне раёна будаўніцтва па Смаленскаму шасэ г. Віцебска і мікрараёна № 1 Нова-Палатца.

С. ЛІУШЫЦ.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

РАЗГОРТАЮЦА ТОНІЯ

Паярочныя скруткі, лістаючы альбомы сінек, паказваюць макеты новых дамоў для сяла... Архітэктары інстытута сельскагаспадарчага будаўніцтва, расказваюць пра сваю работу. Акрамя розных тыпаў жылых дамоў, акрамя спецыяльных праектаў тэхнікумаў і некаторых іншых індывідуальных пабудов, што будуць узведзены ў сельскіх населеных пунктах, у інстытуце выконваюцца тыпавыя праекты грамадскіх і гандлёвых памешчанняў, розных варыянтаў вытворчых пабудов, калгасных і саўгасных ферм.

Анатоль Гардон разгортвае на сталах чарыжы памерам з добрыя дзве прасціны.

Гэта бройлерная фабрыка, самая буйная ў Саюзе, яна будзе будавацца пад Мінскам, ля Смалейчы, і дасць тры мільёны бройлераў у год. За дзень — 13 тон кураціны. І вельмі таннай.

На чарыжы ў чатыры рады намаляваны прамавугольны птушнік. Іх — 80. Чоткі геаметрычны рытм здзіўляе сваёй магутнасцю, размахам. Шырыня фабрыкі — кіламетр, даўжыня — два. Кожны птушнік, у якім будзе адкарміліца адразу 20 тысяч птушчаты, — цэла аўтаматык.

У нас усё насычана аўтаматамі, — Анатоль Гардон усміхаецца, з гонарам паказваючы сваё дзіцячына, — аўтаматы будуць рэгуляваць тэмпературу і вільготнасць, вентыляцыю, якія выцягваюць паветра з птушніка, мы робім знізу — каб не пераважыла птушка. А гэта, — Анатоль Гардон паказвае на кружочкі, што знаходзіцца пад столлю, — магутныя лампы, яны замяняць крылы квактухі. А вось чарыжы знеягнага выгляду птушнікаў.

Простыя, эканамічныя аб'ёмы. Тут усюды ўжываюцца зборныя жалезабетонныя птушнікі будзе збірацца з гэтых элементаў — індустрыялізацыя будаўніцтва будзе гранічная.

У нашу гутарку ўключаюцца і іншыя работнікі інстытута, якія праектавалі фабрыку. Ачуваюцца іх вялікая дасведчанасць у самых глыбокіх пытаннях птушкагадоўч. Без такіх спецыяльных ведаў немагчыма праектаваць аб'екты.

Леанід Рамановіч спраектаваў новыя кароўнікі, Бэрта Карасік — новыя свіннікі. Гэта — механізаваныя фермы, у іх улічаны вопыт многіх гаспадарак, іх ужо будуць беларускія калгасы і саўгасы.

Аб'ёмы сучаснай вёскі. Яе, калі можна так сказаць, твар вызначаюць не толькі жылёвыя забудовы і гаспадарчыя памешчання, а і новыя калгасныя цэнтры. У інстытуце такімі забудовамі займаецца сектар культурнага і бытавога будаўніцтва. Кіруюць гэтымі работамі архітэктар Юзгенія Матусевіч, Паступова, чарыжэ за чарыжком і высятаюцца аб'ёмы новага калгаснага цэнтры. У праектах ачуваюцца «скрапная залума», прадкватнавыя выкарыстаннем сучасных матэрыялаў і здымак сучаснай архітэктурны, якая навулічы спалучаць канструктыўныя новыя матэрыялы з прызначэннем будынкаў. У новых праектах калгаснага цэнтры пануюць простыя геаметрычныя аб'ёмы. І ў іх, як гэта не дзіўна, тоіцца вялікая крыніца прыгажосці. Тонкія бетонны казыркі, лівскі дах, чыстая плоскасць сцяны, вялікія вокны, спалучаныя працяглымі гарызонталяў з вертыкалямі, нарэшце, ансамблевыя усёго комплексу, звязанага ў адно цэлае — усё гэта дае вельмі новую архітэктурную выразнасць. Нягледзячы на неабходнасць стандартызавані і тыпізацыі, без якіх немагчыма будаваць хутка і танна, архітэктары ствараюць праекты калгасных цэнтры, якія нясучы рысы індывідуальнасці.

Вось двухпаверховы адміністрацыйны будынак. Тут знаходзіцца сельсавет, праўленне калгаса, пошта. Гандлёвы цэнтр складаецца з трох блокаў: магазіна, сталавога, камбіна да бытавога абслугоўвання. Гэтыя блокі можна будаваць асобна, можна спалучаць, накітаваць рознападобных дзіцячых кубікаў, у розныя, непераднёвы адзін на другі варыянты дамоў; у цэнтры... Вось некалькі варыянтаў дзіцячых садоў-ярдзў з расшыраннем на летні пераезд за кошт веранды — аднапаверховыя і двухпаверховыя. Фельчарска-акушарскія пункты, брыгадны дом, клуб.

Ціпер мы заканчваем рабчы дакументацыю, каб перадаць усё гэта для распрацоўвання — у спецыяльных атласах — не толькі па Беларусі, але і па іншых рэспубліках.

Гэта толькі частка вялікай работы інстытута. Ціпер у яго — гарачая пара. Архітэктары здыюць новыя праекты, каб «правесці» іх да новага сельскагаспадарчага года, робяць прыязкі тыпавых праектаў гаспадарчых і культурна-бытавых памешчанняў для калгасаў і саўгасаў рэспублікі.

І. ВАСІЛЬЕВ.

НОВАЯ „ВОЛМА“

У заходняй частцы Луговой Слабоды пабудаваны ўжо капітальныя двухпаверховыя дамы, лазны, дзіцячыя сады-яслі, двухпаверховы інтэрнат. Гэтую вуліцу вы бачыце на фоты, створаныя на навейшых праектах, вызначаюцца сучаснымі архітэктурнымі формамі. Яны зроблены з сілікатных блокаў, цэглы, а апошняе — з буйных панелеў.

Далей, бліжэй да цэнтральнай часткі пасёлка, ужо пастанавлены два чатырохпаверховыя будынак панельнага тыпу, плануецца ў будучым яшчэ некалькі. На самым высокім на рыльефу участку праектаваны грамадскі цэнтр з плошчкі, раскрытай у бок аўтамагістраля. У гэтую забудову ўключаны ўжо гатовы будынак сталавога і праектуемая памешчання клуба і канторы саўгаса. З плошчы перпендыкулярна да аўтамагістраля будуць зроблены два паравальныя праезды, паміж якімі размясціцца сквер. У скверы зроблены артэзіанскі калодзеж і пабудавана воданаропная вежа.

У паўночнай частцы пасёлка — камбінат бытавога абслугоўвання, магазін, балніцы, у паўднёвай — школа і стадыён з паркам.

Пры праектаванні Луговой Слабоды архітэктары ўключылі на мадэляцыі захаванні і выкарыстанні прызначэнні капітальныя памешчання дамы, культурна-бытавыя памешчання, вытворчыя і жывёлагадоўчыя пабудовы, што ўжо існавалі.

Такі эканамічна неабходныя прынцып, вядома, не спрымаў стварэнню адзінага на сваёй забудове архітэктурна-выразнага ансамбля. Трэба было «пераадолець матэрыял». На маю думку, праекцыйшчыкам не вельмі ўдалося спалучыць буйную забудову з новай. Агульны сілуэт атрымаўся добра ў пейзаж і чатырохпаверховыя дамы, якія не пасуюць да працяглых гарызонталяў пасёлка. Мне здаецца, пры праектаванні новых пасёлкаў трэба больш уважліва ставіцца да праблемі спалучэння старых забудов і новых, дамагаюцца адзінага архітэктурнага вырашэння ўсяго гарадка.

У паўночнай частцы пасёлка — камбінат бытавога абслугоўвання, магазін, балніцы, у паўднёвай — школа і стадыён з паркам.

Пры праектаванні Луговой Слабоды архітэктары ўключылі на мадэляцыі захаванні і выкарыстанні прызначэнні капітальныя памешчання дамы, культурна-бытавыя памешчання, вытворчыя і жывёлагадоўчыя пабудовы, што ўжо існавалі.

Такі эканамічна неабходныя прынцып, вядома, не спрымаў стварэнню адзінага на сваёй забудове архітэктурна-выразнага ансамбля. Трэба было «пераадолець матэрыял». На маю думку, праекцыйшчыкам не вельмі ўдалося спалучыць буйную забудову з новай. Агульны сілуэт атрымаўся добра ў пейзаж і чатырохпаверховыя дамы, якія не пасуюць да працяглых гарызонталяў пасёлка. Мне здаецца, пры праектаванні новых пасёлкаў трэба больш уважліва ставіцца да праблемі спалучэння старых забудов і новых, дамагаюцца адзінага архітэктурнага вырашэння ўсяго гарадка.

У паўночнай частцы пасёлка — камбінат бытавога абслугоўвання, магазін, балніцы, у паўднёвай — школа і стадыён з паркам.

Пры праектаванні Луговой Слабоды архітэктары ўключылі на мадэляцыі захаванні і выкарыстанні прызначэнні капітальныя памешчання дамы, культурна-бытавыя памешчання, вытворчыя і жывёлагадоўчыя пабудовы, што ўжо існавалі.

Такі эканамічна неабходныя прынцып, вядома, не спрымаў стварэнню адзінага на сваёй забудове архітэктурна-выразнага ансамбля. Трэба было «пераадолець матэрыял». На маю думку, праекцыйшчыкам не вельмі ўдалося спалучыць буйную забудову з новай. Агульны сілуэт атрымаўся добра ў пейзаж і чатырохпаверховыя дамы, якія не пасуюць да працяглых гарызонталяў пасёлка. Мне здаецца, пры праектаванні новых пасёлкаў трэба больш уважліва ставіцца да праблемі спалучэння старых забудов і новых, дамагаюцца адзінага архітэктурнага вырашэння ўсяго гарадка.

У паўночнай частцы пасёлка — камбінат бытавога абслугоўвання, магазін, балніцы, у паўднёвай — школа і стадыён з паркам.

Пры праектаванні Луговой Слабоды архітэктары ўключылі на мадэляцыі захаванні і выкарыстанні прызначэнні капітальныя памешчання дамы, культурна-бытавыя памешчання, вытворчыя і жывёлагадоўчыя пабудовы, што ўжо існавалі.

Такі эканамічна неабходныя прынцып, вядома, не спрымаў стварэнню адзінага на сваёй забудове архітэктурна-выразнага ансамбля. Трэба было «пераадолець матэрыял». На маю думку, праекцыйшчыкам не вельмі ўдалося спалучыць буйную забудову з новай. Агульны сілуэт атрымаўся добра ў пейзаж і чатырохпаверховыя дамы, якія не пасуюць да працяглых гарызонталяў пасёлка. Мне здаецца, пры праектаванні новых пасёлкаў трэба больш уважліва ставіцца да праблемі спалучэння старых забудов і новых, дамагаюцца адзінага архітэктурнага вырашэння ўсяго гарадка.

У паўночнай частцы пасёлка — камбінат бытавога абслугоўвання, магазін, балніцы, у паўднёвай — школа і стадыён з паркам.

Пры праектаванні Луговой Слабоды архітэктары ўключылі на мадэляцыі захаванні і выкарыстанні прызначэнні капітальныя памешчання дамы, культурна-бытавыя памешчання, вытворчыя і жывёлагадоўчыя пабудовы, што ўжо існавалі.

З ЧАРЦЯЖОЎ — НА БУДАЎНІЧЫЯ ПЛЯЦОЎКІ

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Рудзікам.

ЭКСПЕРЫМЕНТАЛЬНЫЯ ПРАЕКТЫ

Маяк аднаго з варыянтаў клуба (са спрошчаным фасадам), спрэнтаванага архітэктарам П. Руд

